

Pälskragen har blivit ett lika starkt signum för Sonia Rykiel som det eldröda håret.

SONIA RYKIEL

FÖDD: 1930.

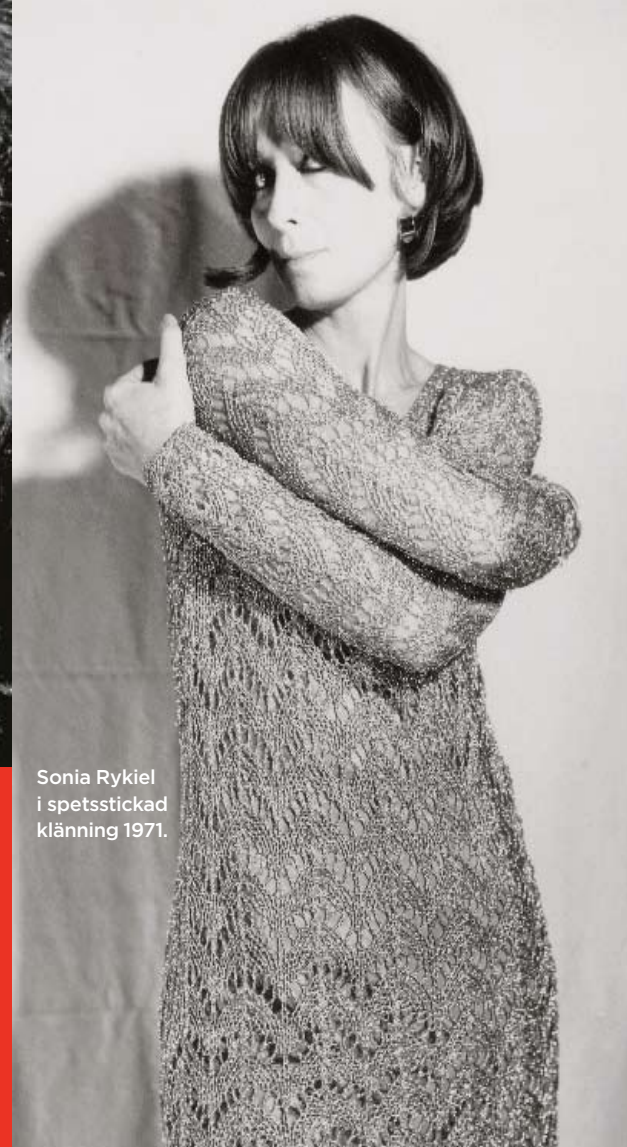
BOR: I Saint-Germain-des-Près i Paris.

FAMILJ: Dottern Nathalie, som är firmans kreativa chef och sonen, Jean-Philippe, musiker.

SIGNATURSTIL: Stickat, svart, ränder, strass och tröjor med slogans.

FAVORITFÄRG: Röd.

FAVORITLUNCH: En club sandwich som Café de Flore har döpt efter henne – Club Rykiel, med senap och ketchup i stället för majonnäs.

Sonia Rykiel i spetsstickad klänning 1971.

SONIA RYKIEL

Rändernas mästare

Efter närmare fyrtio år i modets tjänst är Sonia Rykiel en levande myt, för evigt förknippad med färgglada ränder, stickat och tröjor med uppkäftiga slogans. Självsäger den mångfacetterade kreatören att hon sticker böcker och skriver kollektioner.

AV CAMILLA ALFTHAN FOTO: ANTONI RUIZ ARAGÓ MFL

Mer än någon annan designer är Sonia Rykiel sinnebild av parisisk elegans – kokett, chic och samtidigt intellektuell. När regissören Robert Altman skulle välja en typisk fransk modeskapare som karaktär till sin film *Prêt-à-porter* valde han Sonia Rykiel och lät den franska divan Anouk Aimée spela rollen. Självsäger Sonia Rykiel en viss distans till sin plats i modevärlden.

– När man låter sitt namn bli ett varumärke ger man också avkall på sig själv. Sonia Rykiel är inte längre jag. Det är en väska som någon bär på gatan. Jag är madame Sonia Rykiel, säger hon med eftertryck.

Hennes hår är stort och rött men rösten liten och svag. Vid vårt möte är hon som alltid enkelt klädd i svart, iförd en klänning från sin vinterkollektion, antika guldörringar och en räbboa runt om halsen, lika röd som hennes eldiga hår.

Vid en ålder långt över 70 år (hon vill inte tala om sin ålder) är Sonia Rykiel mer än någonsin en ikon i den franska modevärlden. När hon nyligen presenterade sin kollektion för hösten 2006, var den en nytolkning av hennes egna klassiker med massor av stickade tröjor, poloklänningar och cardiganappar och feminina klänningar i satin eller spets. Färgskalan dominerades av svart och mörkt marin och modellerna påminde starkt om madame Rykiel själv 1968.

Sonia Rykiel skapade sig ett namn som designer under det sena 60-talet med allt vad tiden innebar av ungdomsrevolter och sexuell frigörelse. Trots detta anser hon sig inte vara feminist.

– När jag rådde kvinnor att kasta behån på 1970-talet, var det för att kläderna var vackrare utan. Det var inte för att de skulle strunta i sitt utseende. Jag avskyr när kvinnor inte tar vara på sina fördelar. Det är mycket viktigt att veta hur man får ut det bästa av sig själv, förklarar Sonia Rykiel när vi ses på hennes kontor ovanför butiken på Boulevard Saint-Germain i Paris.

PÅ VÄGGARNA HÄNGER PORTRÄTT av henne gjorda av fotografen Sarah Moon, Karl Lagerfeld och konstnären César. Bokhyllorna är fulla av klassiska och nya författare. Den litterära världen har alltid intresserat designern och hon talar om att ”sticka böcker och skriva kollektioner”. I januari gav hon ut sin tionde bok, *Casanova était une femme*,

Sonia Rykiel är inte längre jag. Det är en väska som någon bär på gatan.

och för inte länge sedan kom *L'Envers à l'endroit*, som är det närmaste hon har kommit att skriva sina memoarer.

– Om jag inte hade blivit designer, hade jag blivit skådespelare eller författare. Med ord finns det en viss bekvämlighet. Man kan flytta på dem, byta ut dem eller förlänga dem. En tygbit stretar emot och kan inte växa.

Sonia Rykiel är född och uppvuxen i den borgerliga parisförorten Neuilly tillsammans med fyra yngre systrar och föräldrar av ryskt-rumänskt ursprung. I hemmet diskuterades ofta konst och litteratur och hennes morbror, som var en passionerad beundrare av Cézanne, →

Sonia Rykiel tillsammans med dottern Nathalie på stamstället Café de Flore i Paris.

Klassiska ränder i modern tappning, våren/sommaren 2006.

Vännen Andy Warhols porträtt ger designerns klassiska profil rättvisa.

lärde henne att blinka med ögonen för att se konturer bättre.

– Jag levde ett mycket borgerligt liv. När jag var 22 år, kunde jag bara föreställa mig en framtid som gift med tio barn. Som tur var fick jag bara två.

Paradoxalt var det just äktenskapet som ledde henne in i modebranschen. Maken Sam Rykiel ägde nämligen butiken Laura på Avenue Général-Leclerc, en av 1950- och 60-talens hotspots. När Sonia Rykiel väntade dottern Nathalie kunde hon inte hitta mamkläder som hon tyckte om och hon designade några modeller som såldes i makens butik. Året var 1962. En av hennes tröjor – en kort, figurnära modell – placerades i skyltfönstret. Tidningen Elle uppmärksammade tröjan och satte den på sitt omslag. Kort därefter utnämnde den amerikanska modebranschtidningen Womens Wear Daily Sonia Rykiel till Paris nya stickdrottning. Sonia Rykiels design började dyka upp i olika varuhus, men hennes karriär startade på allvar först 1967 när Audrey Hepburn köpte sju av hennes Poorboy-tröjor. Kort efter skilde hon sig från sin man.

– När jag blev ensam fick jag plötsligt ta mitt öde i egna händer. Det var en troshandling. Som om jag sa till folk, ”ser ni – jag tror på mig själv, så jag kastar mig ut i det här”.

I maj 1968 öppnade hon sin första egna butik på 6, rue de Grenelle. Det var mitt under studentupproren och hon blev tvungen att stänga i några månader. När hon öppnade igen, tog försäljningen fart med en gång. Succé.

– Jag har alltid gjort ett visst intryck på folk, även innan jag blev den jag är i dag. Man brukar skylla på mitt röda hår. När jag var liten pekade folk på mig för att jag var annorlunda. Min mor sade: ”Sonia, du är rödhårig, man tittar på dig, men du är inte vacker, du måste göra något exceptionellt”. I min mammas ögon fick man inte skilja sig ur mängden. Men jag älskade att vara annorlunda och att bli sedd. I dag tycker jag om att förföra folk och den makt det medför.

MODEPRESSEN HAR KALLAT Sonia Rykiel för ”vår tids Coco Chanel” eftersom hon har skapat användbara och samtidigt eleganta, feminina kläder och trendiga effektfulla accessoarer. När hon 1976 lanserade ”la démode” och vände klädernas avigsida utåt förklarade hon att kvinnorna skulle anpassa modet efter sina kroppar och inte tvärtom. Problematiken är ännu aktuell, anser hon.

– Det finns kvinnor som köper ett set och tror att de är välklädda och det finns kvinnor som använder fantasin. Men kvinnan är fri

att uppfinna modet. Hon kan själv välja hur hon vill se ut.

Misstag och slumpen har också varit inspirationskällor för Sonia Rykiel.

– En dag tog jag på mig en jacka med avsigsidan ut och tyckte att sömmarna såg fantastiska ut. Jag kunde lika gärna ha tyckt att det sett löjligt ut. Men det är ofta slumpen som gör att jag hittar på något nytt, och som har gjort mig till den jag är i dag.

STICKADE PLAGG, tröjor med slogans och ofällade kanter är några av Rykiels specialiteter liksom mode till massorna. 1968 var hon den första designer som sålde accessoarer till

Erotik är en del av mitt liv. Jag tycker om att provocera.

lågpris och 1977 gjorde hon en kollektion till postorderkatalogen 3 Suisses. Året efter lanserade hon sitt eget billigare märke, Sonia.

– När man är kreativ kör hjärnan hela tiden för fullt. Man suger till swig allt, man smälter det, man fotograferar allt – och till sist kommer det ut som en idé och en design, berättar hon.

I dag har Sonia Rykiel skapat sig ett världsomspännande imperium. Förutom prêt-à-porterkollektionen skapar hon herr- och barnkläder, accessoarer och parfym. Dessutom har hon inrett lyxhotellet Crillon och baren i Lutétia-hotellet i Paris. Med tanke på hur produktiv hon är kan man tro att det är extremt lätt för henne att vara kreativ. Men så är det är inte riktigt, försäkras hon.

– Att skapa mode eller skriva är inte något naturligt. Det är något som är svårt, men samtidigt nödvändigt. Man har inget annat val än att skapa. För att skapa måste man lida och vara mycket uppmärksam. Man ska kasta sig ut i vad som helst. Man tviplar hela tiden, gör misstag och måste börja om igen. Det är vad skapandet handlar om.

Det naturliga intresserar henne inte alls.

– Jag kan inte nöja mig med det som redan finns. Jag har behov av att ändra, göra om och sätta till en massa färger. När jag var liten sa folk alltid att jag skulle ”sluta ljuga”. Men för mig var det inte lögn, det var fan-

Nya träningskollektionen Karma säljs exklusivt för Norden på Sollévi – Livsstilscenter i Stockholm.

Rykiel brukar stå för Paris mest myllrande visningsfinaler.

Till höger: Stickat från topp till tå i tidens anda från 70-talet.

SNABBKOLL – RYKIEL

- 1968** Öppnar sin första butik i Saint-Germain-des-Près.
- 1979** Utger första boken *Et je la voudrais nue*.
- 1982** Designar interiören till Crillonhotellet.
- 1986** Lanserar Sonia Rykiel Enfant.
- 1990** Lanserar Rykiel Homme med kläder och accessoarer för män.
- 2001** Lanserar Modern Vintage-linjen med utvalda plagg från debuten.
- 2005** Utgav i november sin nionde bok, *L'Envers à l'endroit* och två månader senare *Casanova était une femme*.

Det är förskräckligt att åldras. De som säger motsatsen är imbecilla.

Svart, svart och åter svart, tillsammans med starka primärfärger för våren 2006.

tasi. Att fantisera är detsamma som att skapa.

Sonia Rykiels syster Danielle har jobbat i företaget i många år liksom dottern Nathalies man, Simon Burstein, som är firmans vice vd sedan 1985. I dag är Nathalie kreativ chef för företaget som är familjeägt till 100 procent.

– Trots att jag har jobbat med mode i snart fyrtio år vet jag ännu inte vad som driver mig. Kanske är det för att jag har ett så förskräckligt behov av att vara älskad och av att förföra, säger hon.

Hon har haft ett rikt liv och träffat många intressanta människor som hon också själv har inspirerat, bland andra Andy Warhol som har gjort en tavla av henne. Utöver sina kollektioner har hon gjort kostymer till teaterpjäser och skivor – en med Malcolm McLaren 1994 och en där hon läser upp texter till Chopins musik. Dessutom är hon medlem i en förening för kvinnliga författare och i en annan för chokladälskare.

Sonia Rykiel är kanske den designer, som är mest känd av parisarna. Man ser henne ofta i Saint-Germain, där hon både bor och arbetar, och hon besöker ofta gallerier och bokhandlar. Hennes favoritställe är Café de Flore, som ligger snett mitt emot butiken. Där äter hon ofta lunch med sin dotter eller bara sitter på terrassen och tittar på folklivet.

SONIA RYKIEL ÄR EN RIKTIG arbetshäst och hon stiger upp före klockan sju varje morgon och gör gymnastik fyra gånger i veckan. Ändå har hon inte sluppit undan ålderdomens skavanker.

– Det är förskräckligt att åldras. De som säger motsatsen är imbecilla. Att bli äldre är detsamma som att få rynkor och att mista sin rörlighet. Det gör ont överallt och man måste hela tiden vara försiktig. Och förnygringsknep är ingen lösning. Ibland träffar jag en kvinna på 70 som ser ut som 20. Det är hemskt, säger hon.

Hon berättar att hon älskar sitt arbete och inte har några planer på att dra sig tillbaka.

– Jag har haft en otrolig tur som har min

Sonia Rykiel är sin egen stil trogen och sin bästa modell.

dotter som vill fortsätta mitt verk. Vi har alltid levt som tvillingssystrar. Nu är tiden inne för henne att skriva sin egen historia. Jag ska inte ge henne tömmarna, hon ska själv ta över dem, säger hon och rösten blir mjuk när hon talar om Nathalie.

Vid millennieskiftet företagsdebuterade Nathalie Rykiel som ansikte för den nya parfymen Rykiel Rose. I år lanserar hon en helt ny linje, Sonia Rykiel Karma, med kläder och produkter för spa och avslappning. Och när Rykielbutiken började sälja sexleksaker 2002 var det Nathalies idé. Produkter som tidigare bara kunde köpas i mindre rumsrena butiker fanns plötsligt i en exklusiv modebutik i designade lyxförpackningar.

– Nathalie har bara fortsatt på den bana som jag tog när jag uppmanade kvinnorna att kasta behån. Erotik är en del av mitt liv. Jag tycker om att provocera, säger Sonia Rykiel. □

Rykiels slagordströjor brukar ha positiva budskap.